

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Šelenburgova ul. 6/II.

DELAVEC

GLASILO GLAVNEGA RADNIČKEGA SAVEZA JUGOSLAVIJE.

Izhaja 1. in 15. dne v mesecu.

Stane posamezna številka Din 2—, mesečno Din 4—, celoletno Din 48. — Za članstvo izvod po 1-10 Din.

Oglasi po ceniku.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani ter opremljeni z štampiljko dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo. Reklamacije so poštne proste.

Zedinjenje strokovnega pokreta v Jugoslaviji.

Sporazum med predstavniki razrednih strokovnih organizacij dosežen! — Skupni akcijski odbor vodi priprave za kongres zedinjenja!

Nikjer v celi državi ni bilo delavstvo tako razcepljeno, kakor v Sloveniji. Zato je naravno, da se je pripravilo pri nas najprej spoznanje, da tako ne more iti naprej in da je odpomoč nujna. — Posebno v oči gled politični in gospodarski ofenzivi kapitala, ki hoče vzeti delavstvu vse dosedanje pridobitve.

V tem spoznanju smo računali z elementarno težnjo, da se mora delavstvo vsaj v strokovnih organizacijah združiti. Mi smo to delo v glavnem že izvršili. Preostaja samo še to, da se naslonijo nekatere stroke, ki gredo ravno radi dosedanje razcepljenosti delavstva še svoja posebna pota, — to so predvsem grafičarji in železničarji — zopet v skupni delavski pokret in da najdejo druge stroke, ki so še pokrajinsko organizirane, stikov s sorodnimi strokami, v drugih delih države. Do zadnjega časa pa je obstajala velika nevarnost, da na tej poti ne bo mogoče vztrajati.

Izven Slovenije naš delavski pokret v tej smeri še ni napravil odločilnih korakov in tako se je bilo bati, da bodo razrušili vplivi, prihajajoči od zgoraj, kar smo od spodaj s trudom zgradili.

Danes pa moremo z veseljem konstatirati, da ta nevarnost ne obstoja več. Od spodaj, iz naših delavnic, tovarn in rogov prihajajoče težnje so zadobile odločilen vpliv na same državne centrale našega strokovnega pokreta.

Med obema državnimi centralami strokovnega pokreta se je vršila že dalje časa glede vpostavitve enotnih strokovnih organizacij, izmenjava misli. Ta izmenjava misli je privedla do razveseljivih zaključkov.

Delavski pokret Jugoslavije stoji pred popolnim zedinjenjem na strokovnem polju!

Morda se bodo posamezniki še našli, ki se bodo nujno potrebnemu razvoju še zoperstavljali.

Prepričani pa smo, da diktirajo interesi proletariata strokovno enotnost in da bo znalo delavstvo to enotnost, ako bo enkrat zopet dosežena, na vse strani tudi energično braniti.

Saj mora biti danes tudi slepcu jasno:

Kdor nas razdvaja, ta nam škoduje!

Pogajanja o zedinjenju med obema strokovnima foruma t. j. našega Glavnega Radniškega Saveza Jugoslavije so se vršila že dalje časa.

V informacijo našega članstva navajamo najvažnejše dokumente, ki se nanašajo na ta pogajanja. Dne 15. julija t. l. je poslal Glavni Radniški Savez Jugoslavije Centralnemu Radniškemu Sindikalnemu odboru Jugoslavije pismo, v katerem predlaga, da se izvrši zedinjenje na podlagi sklepov Mednarodne Strokovne Interacionalne v Amsterdamu sprejete na kongresu z dne 5. junija 1924 na Dunaju. Posebno ostro se obrača GRSJ v spremnem pismu proti onim ki govore in pišejo o potrebi strokovne enotnosti, — a istočasno razglajajo, da je to le maneuver in da se ima nadaljevati v skupnih organizacijah nelojalna borba naprej.

Nato je prišel od CRSOJ sledeči odgovor:

Delegaciji Glavnega Radniškega Saveza Jugoslavije v Beogradu.

Dragi sodrugil!

Izvrševalni odbor Centralnega Radniškega Sindikalnega Odbora Jugoslavije je na svoji seji dne 20. in 21. julija t. l. podrobno prebral Vašo platformo za zedinjenje naših razrednih strokovnih organizacij in je sklenil, Vam izročiti sledeči odgovor:

1. Mi smatramo, da je brezpredmetno, da ste nam predložili kot svojo platformo za zedinjenje naših razrednih strokovnih organizacij znano dunajsko resolucijo Mednarodne Strokovne Zveze v Amsterdamu. Ta resolucija, brez ozira na to, ali je ona teoretično točna ali ne, ne more služiti kot baza za zedinjenje naših strokovnih organizacij, ker se nanaša na čisto druge prilike in odnose kot so pa v naši državi. Ta resolucija se nanaša predvsem na one sindikate, ki so v sestavi Rdeče Strokovne Zveze v Moskvi, pa bi želeli, da se priključijo, Mednarodni Strokovni Zvezi v Amsterdamu. Na drugi strani formulira ona predloge, pod katerimi se morejo sprejeti v sestavi Mednarodne Strokovne Zveze v Amsterdamu oni sindikati, ki so v zvezi s komunističnimi strankami. Če se pa govori o sindikatih, katere mi predstavljamo, nam je svobodno izjaviti, da dunajska resolucija za ta slučaj nima praktične vrednosti, ker naše strokovne organizacije ne stojijo ne v organizatorični ne v kakih drugi zvezi z Rdečo Strokovno Interacionalno ali komunistično stranko. One so popolnoma nezavisne in nevtralne napram Rdeči Strokovni Interacionalni, kakor tudi napram Mednarodni Strokovni Zvezi v Amsterdamu. Če se postavi vprašanje tako, se med našima

centralama morejo voditi razgovori, a samo o sodružnem in iskrenem zedinjenju naših strokovnih organizacij, nikakor pa ne o priključitvi in kapitulaciji našega dela strokovnih organizacij, kar bi se sigurno zgodilo, če bi mi sprejeli Vašo predloženo platformo. V takem položaju se mi ne nahajamo, ter radi tega ne more biti govora, bodisi o naši priključitvi ali o naši kapitulaciji pred Mednarodno Strokovno Zvezo v Amsterdamu. Mi tudi ne smatramo, da bi bilo to v interesu našega bodočega zedinjenega strokovnega pokreta.

2. Da bi dokazali, da obstoja med nami in Rdečo Interacionalno neka vez, navajate članek Lozovskega, tajnika RSI v »Organizovanem Radniku« tako, kakor da se mi s tem člankom strinjamo, a se pri tem motite. Ta članek je publiciran iz informativnih razlogov, kakor so se in se bodo publicirali vsi članki strokovnih teoretikov in praktikov svetovnega slovesa.

3. Mi smatramo, da je zedinjenje naših razrednih strokovnih organizacij, in to akcijsko, strokovno in organizacijsko na liniji razrednega boja proletarijata mogoče le na temelju popolne strankarske neodvisnosti in nevtralnosti. Politika naših zedinjenih strokovnih organizacij mora biti pozitivna in konstruktivna v smislu razrednih revolucionarnih interesov delavskega razreda in ne morejo biti zvezane niti s komunističnimi niti s socialistično stranko. S tem, da naše zedinjene strokovne organizacije ne pristanejo na nobeno vez s socialistično, ali komunistično stranko, se bodo že naprej lahko otresle vseh njihovih političnih metod, ki škodujejo strokovnim organizacijam. Parola: Strankarska neodvisnost in nevtralnost ne pomeni, da se strokovnim organizacijam ni treba pečati s političnimi vprašanji, ki tangirajo njihove interese.

4. Kar se tiče mednarodne orientacije (pripadnosti) zedinjenega strokovnega pokreta, smo mnenja, da se ta ne more vnaprej določiti, a najmanj smo mi poklicani, da bi o tem odločevali. To je vprašanje, katerega bodo rešili na bodočem kongresu zedinjenja sami predstavniki strokovnih organizacij in grupacij. Gotovo je, da bodo oni rešili to vprašanje tako, kakor bo to najbolje odgovarjalo stvarnim interesom in potrebam naših zedinjenih strokovnih organizacij. Naš zedinjeni strokovni pokret bo osvojil ono mednarodno orientacijo, katera leži v liniji njegove splošne politike in taktike v dani zgodovinski situaciji, za katero morejo biti merodajni edinoletni stvarni ekonomski in politični položaji delavskega razreda, odnosno njegova moč napram buržuaziji, kakor tudi psihološko razpoloženje proletarskih mas v obče.

Centralni Radniški Sindikalni Odbor Jugoslavije.

(Delegacija Centralnega Radniškega Sindikalnega Odbora Jugoslavije za razgovore in pregovore o zedinjenju: Stojan Stanković, Dragutin Buković, Janko Petaković.)

Četudi ta odgovor ne sprejema popolnoma stališča, ki ga je postavil GRSJ kot podlago za zedinjenje, je napravil ta odgovor na plenum GRSJ, ki je sklepal dne 6. avgusta o možnosti zedinjenja, globok utis.

Člani plenuma so uvideli, da tu ni več govora o neiskrenem manevriranju, ampak, da imajo pred seboj resno stremenje, da se strokovni pokret združi in ozdravi. Zato so bili po večini mnenja, da se ponudene roke ne sme odbiti in da je prišel čas za žrtve tudi od naše strani. Zato je odgovoril GRSJ s sledečim pismom:

Delegaciji Centralnega Radniškega Sindikalnega Odbora Jugoslavije v Beogradu!

Dragi sodrugil!

Plenarna seja uprave GRSJ 6. avgusta se je bavila z vprašanjem zedinjenja našega strokovnega pokreta in pretresla odgovor, katerega ste izročili naši delegaciji 26. julija t. l.

Plenum uprave GRSJ konstatira z zadovoljstvom, da je dosedanja naša izmenjava dopisov in izmenjava misli v splošnem pokazala, da obstoja med nami soglasnost v osnovnih vprašanjih:

Da mora biti strokovni pokret kot razredni delavski pokret realen, konstruktiven in strankarsko neodvisen;

da mora živeti kot strankarsko neodvisen in proletarsko demokratski pokret in se ravnanju po sklepih izključno merodajnih svojih forumov in brezobzirno pobijati in onemogočevati vplive nepozvanih in nevidnih faktorjev, pa naj prihajajo iz te ali one strani, ki bi želeli vpreči strokovni pokret posle, ki niso njegovi.

da naj bo sindikalni pokret mednarodno pridružen v smislu sklepa skupnega kongresa, kateri bi bil izraz stvarnega razpoloženja, delavskega razreda v celi državi.

Plenum uprave GRSJ se veseli da more konstatirati razven tega soglasja z Vami na drugi strani uvidevanje da je neodložljiva potreba da bo strokovni pokret delavskega razreda organizatorično in duhovno zedinjen in enoten in iskreno razpoloženje da se to zedinjenje čimprej izvede.

Z ozirom na zgoraj omenjeno stoji plenum uprave GRSJ na stališču da imajo preiti naši pokreti iz terena dosedanjega proučavanja takoj na praktično izvedbo strokovnega zedinjenja pripravljajoč material o organizacijski formi bodoče naše skupne organizacije, akcijski načrt in taktiko skupnega pokreta in sporazum glede osiguranja politike, za katero smo se zedinili in katero bo skupni kongres potrdil, odnosno odredil. V to svrhu pooblašča plenum uprave GRSJ podpisano svojo delegacijo, da izvrši posle kot odbor za izvedbo strokovnega zedinjenja skupno in kot celina z delegacijo, katero ste Vi od svoje strani že odredili in z enim predstavnikom Centralne uprave Saveza Grafičnih Radnika-ca, in da skliče po dovršenih pripravah, odnosno pripravljenih delih skupni strokovni kongres zedinjenja delavskega razreda.

Kot dokaz, da z nobene strani ne bo majoriziranja, ne kapitulacije, je potrebno, da bo skupni kongres sestavljen iz paritetnega števila obeh pokretov.

Potemtakem bi se obe naši delegaciji, ki sta se pogajali glede zedinjenja pretvorili v odbor za izvedbo strokovnega zedinjenja in njegove izvršitve.

Želja plenuma uprave GRSJ je, da bi ta komisija pripravljala dela pospešila, da bi do kongresa zedinjenja čimprej prišlo, ker imamo pred očmi strahovit položaj delavskega razreda, kateri je radi pocepanosti in neorganiziranosti predmet vedno večjega izropavanja po buržuaziji in socialno politični reakciji.

Za zgornji sklep so glasovali člani plenuma GRSJ in to: Blagoje Bračinac, Luka Pavičević, Dušan Stoilković, Svetozar Midić, Vjekoslav Bratković in Radoslav Janacković iz Beograda; Vilim Haramina, Vladimir Pfeifer, Bogdan Krekić iz Zagreba; Franc Svetek iz Ljubljane; Ivan Krušić iz Trbovelj; Josip Petejan iz Maribora; Vojin Brkić iz Novega Sada; Cvetko Živanov iz Vršca; Franjo Raušer iz Sarajeva; Mato Marić iz Zenice, vsi kot člani Centralne uprave GRSJ in člani funkcijske kontrole: Kilijan Janković in Miloš Timotić.

Proti temu sklepu je glasoval, iz razloga, da je način s katerim se misli izvršiti zedinjenje, protistatutaren, član Centralne uprave iz Beograda s. Sima Kotur.

Glavni Radniški Savez Jugoslavije.

V delegacijo Glavnega Radniškega Saveza je plenum odredil sodruge: Blagoje Bračinac, Haramino, in Luko Pavičevića; za njih namestnika pa s. Bogdana Krekića.

Sklep plenarne seje GRSJ pomenja, da prehajamo v tem vprašanju od besed do dejanj.

Komisija, ki se je dosedaj pogajala, se je pretvorila v akcijski odbor za izvršenje zedinjenja. Ta akcijski odbor se je konstituiral na svoje seji dne 7. avgusta t. l. v Beogradu in je izdal na vse delavske strokovne organizacije komunike, ki se glasi:

Komunike

prve seje Akcijskega odbora za izvedbo strokovnega zedinjenja, ki se je vršila 7. avgusta 1925 v Beogradu.

Delegacija obeh centralnih instanc strokovnega pokreta izdaja, potem ko se je konstituirala v akcijski odbor za izvedbo zedinjenja sledeči komunike:

1. Z zadovoljstvom se ugotavlja, da so rodili obojestranski veliki napor in žrtve v pravcu zedinjenja naših razcepljenih strokovnih organizacij svoj sad: Veliko delo zedinjenja naših strokovnih organizacij je pomaknjeno zelo močno ko svojem ustvarjanju, ki je blizu. Med predstavniki ene kakor druge naše strokovne skupine, ki vodita razgovore je došlo do popolnega soglasja v glavnih temeljih, na katerih je treba graditi naš zedinjeni strokovni pokret.

2. S tem, da so dane možnosti in popolne garancije, da se z obojestransko dobro voljo dosedanje bratomorne borbe med delavskim razredom prenehajo in da se njene združene moči usmeri za skupne razredne naloge in cilje.

3. Naglašujoč veliko važnost in veličino tega zgodovinskega dogodka, ki naj bo mejnik dosedanje razredne slabosti in nemoči našega delavskega razreda, pričakujemo, da bodo vse strokovne organizacije, članstvo in funkcionarji obeh delov strokovnega pokreta sprejeli in odobrili z največjim navdušenjem ta dogodek in zastavili vse svoje proletarske sile, da se zedinjenje čimprej ustvari.

4. Radi tega se nadejamo in pričakujemo, da bo od tega trenutka prenehala med delavskim razredom medsebojna bratomorna borba in da se bo pričelo negovanje delavskega bratstva in ljubezni in da se bo čimprej delavski razred približal končnemu edinstvu našega strokovnega pokreta.

5. Naše članstvo naj niti najmanj ne obupa ali se straši, če se bodo v njihovi sredini pojavili morda ljudje, ki bi poskušali ta zgodovinski dogodek omalovaževati z namenom, da nadaljujejo dosedanje nezno stanje, ki povzroča bratomorni boj med razrednimi strokovnimi organizacijami. Takih ljudi bo v prvem času zedinjenja mnogo, ker so oni ostanek dosedanjega medsebojnega bratomornega stanja v delavskem pokretu, pač pa se jih bo izločilo, čim bo zedinjeni strokovni pokret popolnoma likvidiral to vojno stanje.

6. Izhajajoč iz stališča, da naj ima en proletarijat en razredni strokovni pokret, ki bo v trdni organizacijski in duhovni skupnosti stopal čim uspešneje proti enotnemu razrednemu sovražniku — pozivljamo vse razredno zavedne sodruge, da se z vso svojo silo in svojim proletarskim srcem zavamejo za čim hitrejšo in popolnejšo ustvaritev velikega dela: strokovnega zedinjenja.

7. Nadalnje delo za izvedbo strokovnega zedinjenja bo akcijski odbor nadaljeval na seji, ki se bo vršila 12. t. m.; do tega dne pa pričakuje odbor: da bo tudi Savez grafičnih delavcev poslal svojega predstavnika, preko katerega bo kot član akcijskega odbora aktivno sodeloval za izvedbo strokovnega zedinjenja.

Tajnik:
Dragutin V. Bukvić.

Predsednik:
Luka Pavičević.

Člani odbora:
Blagoje Bračinac, Janko Petaković, Stojan Stanković, Vilim Haramina.

Predstraže, naprej!

Za ohranitev osemurnega delovnika!
Za nedeljski počitek!
Proti nočnemu delu v pekarnah!
Za zaščito delavskih zaupnikov!
Za pravično zavarovanje rudarjev!

Mezdno gibanje v državnih rudnikih.

Direkcija državnih rudnikov zahteva 30 odstotno znižanje rudarskih plač.

Zadnja leta moramo opaziti, da korakajo državna podjetja na čelu onih, ki se odlikujejo po svoji brezbriznosti napram delavstvu.

A hujšega udarca bi celo od te strani ne mogli pričakovati, kakor ga pripravlja uprava državnih rudnikov za naše rudarje. Med tistimi, ki začenjajo z nepravilnim znižanjem rudarskih plač, so prvi državni rudniki.

Direkcija državnih rudnikov v Sarajevu je odpovedala z dopisom na Delavsko zbornico v Sarajevu dosedanje kolektivno pogodbo in je sklicala v svojo revizije pogodbe za 17. 18. in 19. t. m. zastopnike delavstva na pogajanja.

Na vprašanje Delavske zbornice v Sarajevu, kako se misli kolektivno pogodbo revidirati, je odgovorila direkcija, da misli na zelo občutno znižanje delavskih plač. Neposredno so s tem ogroženi rudarji naših državnih rudnikov v Velenju in v Zabukovci. Posredno pa vsi rudarji, ker bo zakon konkurence silil vse rudnike na podobna pota.

Oba dopisa direkcije državnih rudnikov se glasita takole:

Delavski zbornici

v Sarajevu.

Radi splošne gospodarske krize, ter težkih prodajnih prilik je prisiljena podpisana direkcija revidirati obstoječo delovno pogodbo rudarskih delavcev na državnih rudarskih podjetjih, ker pri sedanjih razmerah ni mogoče uspešno delati.

V to svrhu poziva podpisana direkcija na konferenco, ki se vrši dne 17. in 18. eventuelno še 19. avgusta t. l. z dnevnim redom:

Sprememba delavske pogodbe za delavce državnih rudarskih podjetij.

Delavsko zbornico se naproša, da pošlje na to konferenco svoje delegate, da določi v sporazumu z delavskimi zaupniki iz državnih rudarskih podjetij v Bosni in Hercegovini delavske delegate in to tako, da pošlje vsak rudnik največ po enega, od velikih rudnikov po dva delegata za pogajanje radi spremembe delovne pogodbe.

Dovolite potrditi prejem tega dopisa in poslati do 14. avgusta t. l. imena Vaših delegatov kot tudi šest delavskih zastopnikov.

Direktor:
(Podpis nečitljiv.)

Delavski zbornici za Bosno in Hercegovino v Sarajevu.

Z ozirom na Vaš dopis št. 501 od 28. julija 1925 in na dopis, podpisan od direkcije br. 15647 od 24. julija t. l. Vam pošiljamo one točke delovne pogodbe od 1. novembra 1923, katere namerava podpisana direkcija izmenjati radi splošne gospodarske krize, nepovoljnih prodajnih prilik za premog in vsled nepovoljnega finančnega stanja teh rudnikov; zajedno se Vas obvešča o načinu, kako se mislijo spremeniti posamezne določbe te pogodbe.

Po dosednji delovni pogodbi so prejemali rudarski delavci v državnih rudnikih poleg plače v denarju tudi plače v naturi, in sicer:

1. Družinska doklada po členu II/3 delovne pogodbe.
2. Premijo za neoženjene delavce.

J. ARH.

Pojmovanje razredne zavesti.

Delavski razred, ki je vsled kapitalističnega načina proizvodnje in nje delitve potisnjen v vedno večjo gospodarsko odvisnost, išče način in sredstva, kako bi se osvobodil te gospodarske odvisnosti, in postal neodvisen faktor v tej družbi. Ta potreba je dala povod opredelitvi, med posedujočim in neposedujočim razredom. Zakaj, s trenutkom, ko je prišel delavec do spoznanja, da se mu polna vrednost njegove storitve ne izplačuje, temveč dobiva za svoje delo manjšo vrednost v obliki plače, preostanek te vrednosti pa ostaja v posesti onega, ki si je znal predčasno osvojiti proizvodna sredstva. Tako si ta na delavčev račun poveča svojo privatno lastnino. Delavec je moral začeti razmišljati o nasprotstvu teh dejstev. Naraščajoče spoznanje delavstva o tej resničnosti, je povzročilo vedno jasnejšo opredelitev med posedujočim in neposedujočim razredom. Delavski razred je začel razmišljati, kako preprečiti neenakost v načinu proizvodnje in gospodarstva. To razmišljanje je porodilo prvo razredno zavest.

Ko je posedujoči razred opazil to gibanje, ki nasprotuje njegovim interesom, je bil primoran s svoje strani ukreniti vse, da prepreči stremljenje razredne zavesti delavstva, po gospodarski osvoboditvi. Ker postajajo interesna nasprotstva obeh razredov, posebno iz razloga silnega razvoja kapitalističnega gospodarstva, vsled vedno večjega napredka moderne tehnike in potrebe vedno pomnožujočega se človeštva, vedno večja, je naravna borba obeh razredov za obvlado enega nad drugim. To je že razredni boj. Čim večja je gospodarska odvisnost enega razreda od drugega, tem ostrejšje oblike zavzema ta boj. Vendar je pri tem največ odvisen uspeh obeh razredov v tem, v kolikor so enemu ali drugemu delu, dana sredstva za

3. Deputat premoga.

4. Doklado za nabavljenje obleke in obuvala.

5. Premijo starejšim delavcem.

6. Popust na ceni glavnih živilskih potrebščin.

7. Plačani dopust.

Poleg teh ugodnosti so plačevala podjetja v smislu veljavnih pravil v bratovsko skladnico svoj prispevek, preje 1 in pol do 2 odstotka, sedaj 6 odstotkov povprečne mezde zaposlenih delavcev.

Ugodnosti pod 1, 2, 4, 7 bo podpisana direkcija povsem ukinila.

Ugodnosti pod 6 bo podpisana direkcija regulirala po sedanjih prilikah in obenem poenostavila komplicirano vodenje evidence o rodbinskih članih delavcev.

Poleg spremembe členov pogodbe o ugodnostih misli podpisana direkcija ukiniti 10-odstotno doklado za čezurno delo po odredbi 1/3 lit. 2 sedanje pogodbe. Nadalje znižati plačo za nedeljsko delo od 100 odstotkov na 50 odstotkov (odredba 1/3 al. 3.).

Dalje, znižati nekvalificiranim delavcem, učenem in mlajšim delavcem temeljno plačo po odredbi II/1 tek. št. 9, 10 in 11 za vse postavke po en dinar.

Dalje znižati draginjsko doklado po odredbi II/2 te pogodbe od 200 odstotkov na 150 odstotkov.

K tem skrajnim korakom je podpisana direkcija prisiljena, ker more znižati proizvodjalne stroške svojih produktov, da bi jih mogla prodati in da bi s tem omogočila redno obratovanje svojih podjetij, katerim drugače preti nujna obustavitev posla vsled vse večjega in večjega deficita.

Zadirektor:
(Podpis nečitljiv.)

Kakor izgleda, se hoče dosedanje plače rudarjem v državnih rudnikih jako občutno znižati. Stavljeni predlogi so za rudarje jako težki in ni govora o tem, da jih bodo rudarji kar tako brez nadaljnjega sprejeli. Po vseh državnih rudnikih so rudarji svoje delegate že nominirali za konferenco v Sarajevu, ter jim dal direktive, kako imajo na tej konferenci nastopati.

Proti 2odstotnemu davku na delavske plače.

Dne 13. julija t. l. je intervenirala delegacija GRSJ skupno z delegacijo Centralnega Sekretariata Delavskih zbornic pri predsedstvu finansijskega odbora v Narodni skupščini za odpravo 2-odstotnega davka na delavske mezde. Delegacija je predlagala resolucije, sprejete na protestnih shodih GRSJ, ki so se vršili dne 14. junija t. l. po vsej državi, proti temu davku s posebnim dodatnim pismom kot pojasnilo k resolucijam. V osebnem razgovoru s predsednikom Finančnega odbora je delegacija iznesla sledeča dejstva:

Da se davek odmerja na mezde brez ozira na njih višino in na eksistenčni minimum in brez ozira na število dni, katere je delavstvo v letu zaposleno in vsoto, ki je potrebna za preživljanje. Delegacija ugotavlja:

Da so delavske plače danes pod eksistenčnim minimum in da to dejstvo zahteva, da se davek na mezde v splošnem popolnoma ukine. Slednjič je delegacija izrazila potrebo uvedbe progresivnega davka, a na plače izpod 3000 dinarjev, odnosno letno 36.000 dinarjev kot eksistenčni minimum oprostiti vsakega obdavčenja.

dosego svojega cilja. Tukaj se pojavljajo prvi znaki neenakosti, razumevanja o važnosti in v ustvarjanju zato potrebnih sil in sredstev za izvedbo tega namena, na strani delavskega razreda. Kapitalističnemu razredu je boj za njegov obstoj lažji, ker je predčasno dobil vsa ona sredstva, kakor: denar, šole, cerkev, vojaštvo in državo v svoje roke, ter jih spravil v svojo odvisnost. Največja opora v tem boju pa mu je nezavednost delavskega razreda. V tem tiči glavno zlo, katero daje prednost kapitalističnemu razredu, da čim uspešneje brani svoje interese. Zakaj on se dobro zaveda, da bo postalo izkoriščanje nemogoče, ako prodre načelo podružabljenja vseh proizvodjalnih sredstev v prid cele človeške družbe, v kateri bo moral vsak član te družbe delati. To je danes glavni motiv kapitalizmu, da se bori proti delavskemu razredu.

Vendar vsa ta sredstva in odpor, s katerim se vzdržuje na površju še danes kapitalizem, ne morejo preprečiti predstojajočega padca sedanje družbe. Kapitalizem je ob svojem rojstvu prinesel s seboj bacile razkroja, kateri se množijo v tem večji meri, v čim večjem obsegu se njegova moč razvija. In to iz razloga, ker se na eni strani pod kapitalističnim načinom gospodarstva, po delavskemu razredu ustvarjene vrednote čimdalje bolj koncentrirajo v rokah posameznih drobcev človeštva, na drugi strani pa pretežni del človeštva gospodarsko vedno bolj propada. To je naravni proces, katerega ne bo mogla nobena nenaravna sila onemogočiti ali celo zatreti.

Eno pa je pri tem odločilne važnosti! In to je v tem, v koliko se da ta razvoj pospešiti. Ta v koliko pa je odvisen od delavskega razreda samega. Zakaj čimvečje dimenzije zavzema v tem pogledu potreba gospodarske enotnosti družbe, tem ožji je krog kapitalistične gospodarske sile. Tukaj je delavski razred tisti faktor, posebno industrijski del, ker je kapitalizem tukaj najbolj zainteresiran, da

Predsedstvo finančnega odbora je priznalo upravičenost intervencije in zahtev delegacije, ter obljubilo, da bo vodilo o tem razpravo na prvi seji Finančnega odbora in posredovalo pri gospodu ministru financ, kako bi se v bodočem zakonu o dvanajstih letih unesle potrebne nove odredbe.

Resolucijo in spremno pismo o tem vprašanju je delegacija osebno izročila vsem članom Finančnega odbora.

Čim bosta minister financ in socialne politike zopet prevzela svoje posle, bo delegacija o istem vprašanju intervenirala tudi pri njih.

Spremno pismo, ki ga je GRSJ z resolucijami protestnih shodov proti obdavčenju delavskih plač predal povodom intervencije, se glasi:

»Težka in dolgotrajna gospodarska kriza je vzela mnogim delavcem delo in zaslužek in omogočala znižavanje delavskih plač. Povprečna delavska plača ne znaša danes nad 30 Din dnevno (to potrjuje statistika tega Saveza, statistika Središnjega urada za zavarovanje delavcev, kakor tudi statistika Saveza industrijcev v Zagrebu) in ako pomislimo, da delavec povprečno letno ne dela več nego 250 dni, a mnogi radi gospodarske krize niti toliko, potem sledi, da ne ostane delavcu za preživljanje na dan niti 20 dinarjev, ako pomislimo, da mora delavec živeti 365 dni na leto. Med tem, ko bi moral znašati fiziološki minimum za eno osebo okrog 21 dinarjev dnevno. Za tričlansko rodbino pa nad 60 dinarjev, a kulturni minimum vsaj dvakrat večji. Tega ne doseže niti najboljši plačan delavec v naši državi.

V zakonu ne le da ni določen minimum, ki ga obdavčenje ne bi smelo zadeti, temveč je poleg tega prizadel tudi one delavce, ki so v času brezposelnosti brez vsake državne pomoči prišli na be-raško palico in ki ne vedo, ali bi sebi in rodbini otirali kruh iz ust ali pri drugih življenjskih potrebščinah.

Jasno je, da je bil ta davek uveden brez kakšnega predhodnega proučavanja položaja našega delavskega razreda od strani predlagateljev tega obdavčevanja delavcev, ker si ne moremo predstavljati, da je bila tendenca zakonodavca, da išče državnih dohodkov tam, kjer nima kaj vzeti in kjer so dosednji dohodki omogočali kulturno degeneracijo stotisočev članov delavskega razreda.

Predlagamo Vam resolucije protestnih zborov delavskega razreda ter Vas prosimo, da se zavzamete za to, da se v zakon o proračunskih dvanajstih letih za avgust—november 1925 unese odredba, ki naj določi minimum letnih dohodkov, ki naj bodo neobdavčljivi, s čemer bi bil praktično z ozirom na višino delavskih plač in z ozirom na vzdrževanje družin davek na delavske plače ukinjen in prenešen na nadvrednost.

Proslava 30 letnega obstoja podružnice lesnih delavcev v Ljubljani.

1. in 2. avgusta se je vršila proslava podružnice lesnih delavcev v Ljubljani, na kateri je sodelovalo celokupno delavstvo Ljubljane in ostalih krajev Slovenije.

1. avgusta zvečer se je vršil v veliki kazinski dvorani hotela »Union« veliki koncert delavskih pevskih društev, ki je bil dokaj dobro posečen. Na koncertu so nastopila sledeča pevska društva: »Sava« iz Jesenic, »Naprej iz Celja, »Solidarnost«

prevzame vsa proizvodna sredstva v svojo last. To pospešitev pa mora delavski razred povzročiti le v neumornem ustvarjanju onih sil in sredstev, katera so brezpogojno potrebna, kot protisredstva napram kapitalističnim.

Če smo zgoraj rekli, da služi za glavno oporo kapitalizmu še danes delavska nezavednost in nepravilno pojmovanje razredne zavesti, potem moramo na to dejstvo polagati največjo paznost. Da je to resnica, je razvidno iz preteklosti in polpretekle borbe med delom in kapitalom. V državah, kjer delavski razred vsaj kolikor toliko pojmuje razredni boj, tam je gospodarska odvisnost od kapitala manjša, in s tem je zopet delavskemu razredu dana možnost, da izpopolni svoja sredstva za dosego svojega namena. Nasprotno pa v državah, kjer se delavski razred sam ne zaveda potrebe, da bi branil svoje interese, se kapitalizem rehabilitira na škodo delavskega razreda dotične države. To je nepobiten dokaz in ravno vsled tega trpi delavstvo posebno v naši državi. Kar se tiče pravega pojmovanja razredne zavesti med našim delavstvom, stojimo pri nas žal še na zelo nizki stopnji. In ravno to daje povod našemu kapitalizmu, da brezobzirno gazi najprimitivnejše delavske pravice, ter ga spravlja v popolno gospodarsko odvisnost. V tem pogledu bo treba pri nas še veliko dela in truda, da se omogoči razvoj in pravo pojmovanje razredne zavednosti, med našim delavstvom. Le žal, da imamo pri nas v tem oziru toliko naziranj o razrednem boju, kolikor je zeljenih glav na zeljniku. In vsa ta nasprotstva, ki se podajajo ali iz osebno egoističnih namenov, ali pa vsled nezrelosti v pojmovanju tega problema, nam nemalo škodujejo. To daje nezrelim delavskim množicam povod, da se odtujujejo od tega, kar je za nje življenjske važnosti.

Če skušaš danes, v tej kapitalistični reakciji in

iz Kamnika, »Cankar« iz Ljubljane, »Vintgar« iz Dobrave, »Delavsko glasbeno društvo« iz Ljubljane, »Jednakost« iz Zagreba, »Svoboda« iz Hrastnika in »Grafika« iz Ljubljane. Vsi zbori so želi splošno in burno odobravanje za svoja lepa in dobro pripravljena izvajanja.

Nočemo se spuščati v kritiko in presojevanje, kateri zbor je bil boljši, konstatiramo samo eno: Prireditelj je bila prva te vrste in v takem obsegu v Ljubljani, odnosno v Sloveniji in je nad vse dobro izpadla in se zahvaljujemo vsem pevskim društvom, ki so na tem koncertu sodelovala, za njih trud in požrtvovalnost.

Kritika meščanskega tiska (katero radi pomanjkanja prostora ne moremo priobčiti) je za naša delavska pevstva zadovoljiva in želimo, da pevska društva stopijo medsebojno v ožji stik v svrhu vzajemnega podpiranja in širjenja delavske pesmi in da se slični koncerti priredijo po vseh večjih mestih in delavskih centrih.

Drugi dan, v nedeljo, 2. avgusta so se na vse zgodaj zjutraj že zbirali ljubljanski delavci na kolodvoru, da pozdravijo došle goste. Po sprejemu gostov se je formiral sprevod, ki je odkorakal — na čelu mu kovinarska godba z Jesenic in 12 zastav — pred Mestni dom. Takoj za godbo in zastavami so korakali: jeseniška DTE »Svoboda« v svojih lepih krogih in nekaj odredov UDR, ki so bili tudi v kroju in ki so na slavnostnem prostoru vršili vzorno rediteljsko službo.

Pred Mestnim domom se je, na okrašenih tribuni, izvršilo svečano razvitje prapora ljubljanskih lesnih delavcev. Razvitju prapora so kumovali trije pionirji, ss. Ježek, Golar in Gaberšek, ki so vsi trije 30-letni člani te organizacije. S. Ježek je otvoril slavnost in je v izbranih besedah opisal začetne težave in pozival mlade sodruge, da započeto delo nadaljuje.

Za njim je nastopil slavnostni referent s. Jože Petejan iz Maribora, ki je proslavljal v svojem govoru napore in boje organizacije lesnih delavcev, ter končal svoj govor s pozivom na delo za enotnost delavskega pokreta.

V imenu levičarske skupine se je prijavil k besedi s. Stukelj, ki se je priključil pozivu na enotno delo strokovnih organizacij. Njegov govor, dasi govorjen s stališča levice, je bil ysekozi dostojen in je izval pri poslušalcih vsesplošno odobravanje. Za njim je govoril naš stari znanec in dolgoletni bореc s. Vilim Haramina iz Zagreba, ki je v temperamentnem govoru orisal žalostni današnji položaj jugoslovanskega proletarijata, ter se na koncu z vso verno priključil pozivu za zedinjenje in enotnost strokovnih organizacij.

Za temi govori so sledili številni zabijalci spominskih žeblicev, med katerimi je zbudil občo pozornost govor predsednika zagrebske »Jednakosti« s. Fišerja in pa nastop mladince UDR, ki je v lepih verzih pozval navzoče k vztrajanju v borbi za pravice delavskih ljudi.

Po razvitju se je formiral impozanten sprevod, ki je ob obči pozornosti ljubljanskega občinstva odkorakal po raznih ulicah pred velesejem, kjer je bil določen razhod.

Proslava je bila ob enem manifestacija za enotnost delavskega pokreta in lahko z zadovoljstvom konstatiramo, da je konec bratomorstva in da je prišel čas za jačenje naše borbene sile in da tako skupno korakamo proti našemu skupnemu sovražniku — za boljšo bodočnost.

Delavci strnite vaše vrste!

grozni gospodarski depresiji v kateri se nahajamo, dopovedati našemu delavstvu, kako priti iz tega bednega položaja, ti ostane navadno popolnoma brezbržno, kakor bi hotelo reči: naj bo kakor hoče. Ako skličeš protesten shod, (da ne govorim o navadnem shodu ali diskuziji, op. pisca) proti raznim krivičnim davčnim obremenitvam in drugim nasilnostim, katere izvaja kapitalizem nad delavskim razredom, dobiš komaj par ljudi na shod, in še ti se dolgočasijo nad tvojim govorom. Ako vprašaš delavca, če čita delavsko časopisje, je navaden odgovor: nimam časa. Če ga pa skušaš pridobiti za organizacijo, potem ti navadno pokaže hrbet, češ, tega mi ni treba. Takšno je danes psihološko razpoloženje našega delavstva v splošnem. Vem, marsikdo mi bo v tem oziru oporekal, češ, da sem pesimist ali nergač. Pa ne delajmo si iluzij, da smo močni, ko pa v resnici nismo. Res je, da imamo gotov del dobrih razrednih borcev. Njih število v Sloveniji, da ne govorim v državi, ne presega veliko nad pet tisoč, 45.000 delavcev pa stoji v Sloveniji ob strani. To je žalostno dejstvo, katero nam mora biti memento vsem, da spoznamo, da je razredni boj, boj skupnosti samo eden in da so uspehi istega odvisni samo od organizatorične sile in pa razredne zavednosti delavstva samega. To mora biti naša vodilna misel. S to mislijo prežeti, vstanite vi stari in mladi proletarski borci in borki, pa pojdite in orjite z nami z ramo ob ramo široko, trdo ledino nezavednosti slovenskega delavstva. Da jo preorjemo, da bodo iz nje vzrasli pravi, zdravi, hrabri in zavedni bojovníki razredne misli, in enkrat v stanju, da bodo šli kot orkan preko okov, verig suženjstva kapitala, k vesoljnemu vstajenju človeštva.

Slab gospodar — lačni hlapci.

Že neštetokrat smo imeli priliko čitati v našem delavskem časopisu o slabih razmerah delavstva zaposlenega pri podjetjih monopolne uprave. Da pa se ne bo to delavstvo čutilo osamljeno v svojem bednem položaju, mu bomo povedali, da je še nekdo drugi v državi, ki spada pod ravno istega gospodarja, kakor delavstvo monopolne uprave. In ta drugi so rudarji državnih rudnikov, nad katerimi se soglaša naslov tega članka ravno tako, kakor za delavstvo monopolnih podjetij.

Kakor nam je znano se nahaja 16 rudnikov v državi, v rokah *državne uprave*, ki pa menda še ne ve da imamo pri nas Vidovdansko ustavo z dne 28. junija 1921. leta, katere člen 23 pravi: Delovna moč je pod zaščito države. Kot dokaz temu bomo videli spodaj navedena dejstva:

Da pri nas plače delavstva niti izdaleka ne odgovarjajo kupni moči predvojnih plač, o tem nam niti razpravljati ni treba. Vendar so se plače rudarskega delavstva urejevale sicer po njegovi organizatorični sili, samo je v tem vendar imelo delavstvo privatnih uradnikov možnost si svoje prejemke nekoliko zboljšati. In po tem načelu se je tudi ravnala uprava državnih rudnikov, vsaj v Sloveniji. Ko pa je videla uprava državnih rudnikov, da nje bilanca ne funkcionira, ker je v tem čebelnjaku preveč trošev pa premalo čebelic, je smatrala za potrebno, da vzpostavi za svoje rudarje samostojen mezdni sistem. Tako je naenkrat zagledal luč sveta dne 1. novembra 1923 leta nov »Radniški ugovor« za vsa podjetja spadajoča pod državno upravo. Ta »ugovor« je sicer precej demokratičen, pa kaj koristi to, ker so pa gg., ki so ga izdelavali, še menda navajeni samo na prste šteti in ne višje. Zakaj, če bi to ne bil slučaj, bi ne bili ti gg. izdelali ta »Radniški ugovor« tako, da je po njem prikraštan rudar v državnem rudniku na gospodski dnini z ženo in tremi otroci za Din 889 dnevno ali letno na 312 šihov za Din 27768 napram rudarju privatnega rudnika z isto družino.

Pa kljub temu, da so na ta način postali žledoci rudarjev državnih rudnikov in njih družin že prozorni (durchsichtig) se še bilance uprave državnih rudnikov ni spravila v ravnotežje. Zato so prišli ti gg. z dne 24. julija t. l. z novim »Razglasom« na vse svoje rudnike v državi, kateri na čelu nosi napis »*Reduciranje rada u okviru kredita po budžetu za 1924-1925. leto.*« A v razglasu pa sklicujejo za dne 17.—19. avgusta konferenco v Sarajevo v dnevnim redom: »*Promjena radnog ugovora za radnike državnih rudniških preduzeća*« (ako pa imajo nekaj takega na dnevnem redu tudi za razne ravnatelje, svetnike in nadsvetnike, ter celo dvorne svetnike, to pa iz tega »Razglasa« ni nič razvidno op. pisca).

Tako vi sodrugi rudarji, dobri državni element. Sedaj se Vas bo še kljub temu, da že leto in leto dni delate po 4 šithe na teden, vrglo na stotine na ceste z družinami vred, a ostalim pa, ki še bodo v nadalje imeli pravico spravljati bilance uprave državnih rudnikov v ravnovesje, se bodo še te bore plače zmanjšale. Kako se bodo nadalje preživljali ti še zaposleni rudarji s svojimi družinami in kaj še le bo z onimi nesrečniki in njih družinami, ki bodo ob delo in kruh, tega vprašanja pa menda uprava državnih rudnikov za enkrat še ne zna rešiti. Mi bi ji svetovali, da se začne z tem vprašanjem pravi resno baviti, zakaj, če ne, se zna zgoditi, da bo prišla njih bilanca v tak položaj, da še za trote ne bo nič ostalo — ostali bodo lačni hlapci.

Mednarodni pregled.

Če so interesi dela in kapitala identični, zakaj obstaja med njima tako ljut boj?

K zadnji stavki na Danskem.

Po poročilih statističnega urada na Danskem je sodelovalo v zadnji splošni stavki 95.000 delavcev. Stavka je trajala 82 delovnih dni. Kaj pomeni taka stavka v številkah? Število izgubljenih delovnih dni je znašalo 4.022.000. Izguba na delavskih mezdah je znašala 48 milijonov Danskih kron; nadalje se je izguba na delavskih zaslužkih povečala za dva milijona ter nadaljnih 20 milijonov, kolikor je znašala podpora delavskih organizacij stavkujočim.

Ameriški rudarji pred stavko.

Iz Amerike prihajajo poročila, da so se pogajanja med rudniškimi podejtniki in rudarji razbila. 31. avgusta t. l. poteče namreč rok kolektivne pogodbe. Zadnja konferenca, ki se je vršila v Atlantic City se je razbila in je pričakovati, da izbruhne 1. septembra v Ameriki silna rudarska stavka. Državni predsednik Coolidge je vsako posredovanje že v naprej odklonil ter izjavil, da bo posredoval šele tedaj, ko bodo rudarji pričeli že definitivno stavkati. Ako omenimo, da znašajo zaloge premoga v Ameriki 8 milijonov ton, kar zadošča za vso potrebo ameriške industrije do meseca januarja 1926, tedaj si lahko predstavljamo, kako silna borba bo ta stavka.

Državni kredit angleškim premogovnim podjetjem.

Angleška vlada je izdala na poslance spis o zadnjem rudarskem konfliktu, ki še vedno ni rešen. V njem vlada trdi, da se angleška rudniška industrija v zadnjem času ne rentira ter je vlada sklenila rudniško industrijo podpreti. V to svrhu predlaga kredit 10 milijonov funtov sterlingov. Ako bi to ne zadoščalo, bo vlada predlagala nove kredite, ki jih pa rudniška industrija ne sme uporabiti niti za znižanje cen

premogu, niti za zboljšanje rudniških naprav! Krediti smejo po mnenju angleške vlade služiti le povečanju dobičkov rudniških magnatov.

Rudarska stavka v Saarski kotlini.

Po sklepu revirske konference rudarjev v Saarbrückenu je 3. avgusta končala velika rudarska stavka. Opozicija proti temu sklepu je bila precej jaka, vendar so šli rudarji disciplinirano na delo.

Uspeh rudarske stavke v Saarskih rudnikih.

Francoski minister javnih del je pristal na 25 odstotno povišanje dohodkov nameščencev in uradnikov v Saarskih rudnikih.

Stavka bančnih uradnikov v Franciji.

V Parizu so priredili bančni uradniki, ki se nahajajo že delj časa v stavki 3. avgusta velike demonstracije, ki so potekle popolnoma mirno in ni bilo znamenovitih nikakih spopadov. Število demonstrantov je znašalo 8.000. Resolucije, ki so jih bančni uradniki sprejeli, pričajo o trdni volji stavkujočih ter povdarjajo, da bo trajala borba do končne zmage. Stavkujoči zahtevajo povišanje draginskih doklad, ustanovitve pokojninske blagajne in disciplinarnega sveta; priznanje strokovnih organizacij. Nadalje ne smejo bančna podjetja po končani stavki stavkujočih preganjati ter zahtevajo plačilo izgubljenega časa. V zadnjem času se je stavka razširila na provinco ter na francoski Algir (Afrika).

Stavka bančnih uradnikov na Francoskem.

Število stavkujočih bančnih uradnikov na Francoskem je po zadnjih poročilih znatno narastlo. Stavka poteka popolnoma mirno in ni znamenovitih nikakih incidentov. Simpatije javnosti in časopisja so popolnoma na strani bančnih uradnikov. Delovni minister stalno posreduje in je ponovno predložil bančnim direktorjem zahteve stavkujočih. Ko boste čitali te vrste, bo stavka najbrže že končana z uspehom.

Demonstracije v Berlinu.

Ob 11. obletnici izbruha svetovne vojne so priredili komunisti v Berlinu protivojne demonstracije. Demonstracije so potekle popolnoma mirno; v sprevodu so bile številno zastopane žene in odrasli otroci.

Komunistične demonstracije v Gradcu.

Brezposelni odbor v Gradcu je sklical za 4. avgusta zborovanje in cestne demonstracije brezposelnih. Policija je zborovanje že nekaj dni preje preprečevala. Kljub temu se je zbralo na dan zborovanja okoli 300 mladih demonstrantov, ki jih je policija kmalu razpršila ter pri tem aretirala 3 mladeniče. Ob tej priliki je prišlo do spopada med posameznimi kolporterji meščanskih in komunističnih publikacij. Policija je radi tega zabranila za nekaj časa vsako kolportiranje časopisov.

Amnestije na Madžarskem.

Madžarska vlada je v zadnjem času izpustila na svobodo 140 političnih preganjancev, povečini socialistov in komunistov. Proglašena je bila nadalje tudi amnestija nad onimi emigranti, ki v inozemstvu niso »rovarili« zoper Madžarsko.

Novе volitve v Češkoslovaški

se bodo vršile skoro gotovo 15. avgusta t. l. Teden pozneje se bodo vršile tudi volitve v Češkoslovaški senat.

Mednarodni esperantski kongres

se je vršil od 31. julija do 7. avgusta t. l.

Splošno izprtje stavbinskih delavcev v Nemčiji.

V Berlinu so bili izprti 7. avgusta vsi stavbinski delavci. 12. avgusta je najbrže sledilo splošno izprtje stavbinskih delavcev v celi Nemčiji. V tem slučaju bi bilo prizadetih nad 40.000 delavcev. Državni delovni minister je radi velike preteče nevarnosti povabil na posredovanje vse prizadete stranke.

Likvidirala se je delna rudarska stavka

v Gornji Šleziji. 7. avgusta so pričeli rudarji zopet z normalnim delom. Izprtje rudarskega delavstva, ki so ga nameravali rudarski podjetniki, je bilo preklicano, čim se je delavstvo izjavilo, da pojde zopet na delo.

Delavci so sužnji kapitala in delodajalca. Na ramah delavcev sloni krivični sistem izkoriščanja in pobijanja. Pičlo število izvoljenih lenuhov monopolizira življenje in bogastvo, ki ga ustvarjajo delavci. Za gospodujoče blagostanje, sreča in razkošje — za delavce glad in trpljenje. Ali ura osvobođenja prihaja tudi za sužnje, ki so našli pot do osvobođenja. Zavest moči in solidarna volja prevajata delavce, ki hočejo kruha in svobode.

Novo urejeni davki za telesne delavce.

V proračunskih dvanajstlinah za avgust-november t. l. so unešena nova določila o davkih na telesne delavce. Davek znaša od 1. aprila t. l. 3.3 odstotkov od plače, to se pravi 3 Din 30 p od 100 Din zaslužka.

Dotično določilo se glasi:

»Vsi telesni delavci ali delavke, ne glede na značaj opravila, katerega opravljajo, ki ne prejemaajo služka od države, nego od privatnih oseb in naprav, morajo plačati izza dne 1. aprila 1925 dva odstotka kot direktni državni davek in kot vse ostale državne in specialne pribitke: 0.50 odstotkov ko tinvalidni davek; 0.20 odstotkov kot doklado na davek za vprege in 0.60 odstotkov za izredne doklade na davek. Pri razpisu avtonomnih doklad bode, v kolikor in koder fizični delavci sploh to doklado plačujejo, služilo Din 0.50 od vsakih 100 Din kot baza.

Delavci in delavke pod 18 let in nad 65 let; delavci in delavke, kojih letni zaslužek znaša manj koš

5000 Din letno; poljedeljski sezijski delavci (dninarji) so od plačevanja tega davka oproščeni.

Delodajalci jamčijo za plačevanja davka svojih telesnih delavcev.

S tem se razveljavljajo vse ostale dotične odredbe, ki so doslej veljale v poedinah pokrajinah.

Za priključitev rudarjev in železničarjev k Delavski zbornici.

Centralno tajništvo Delavske zbornice je poslalo na pristojna ministrstva dopis sledeče vsebine:

Gospodu ministru za šume in rude!

Gospodu ministru saobračaja!

Gospodu ministru za socialno politiko!

Da se izvršijo volitve za Delavske zbornice po zakonu o zaščiti delavcev (ZZD) § 36—69, je treba pripraviti material za te volitve.

§ 41 ZZD predvideva, da lahko volijo člane Delavskih zbornic vsi delavci in nameščenci, brez razlike spola, ki so zavarovani v slučaju bolezni in nesreč, in ki so dovršili 18. leto svoje starosti.

Organi bolniškega zavarovanja (okrožne in okrajne, tovarniške in združne blagajne za zavarovanje delavcev, bratovske skladnice, društvene blagajne itd.) so dolžni poslati Delavskim zbornicam evidenco svojih članov, ki so zavarovani, z zaznačbo njihove starosti.

Izvršitev volitev je bila dosedaj otežkočena radi vodenja splošnega zavarovanja delavcev in radi neurejenosti v vprašanju glavnih delavskih panog in sicer rudarjev in železničarjev. Sedaj je to definitivno rešeno, železničarji so v svojih socialno-humanitarnih fondih, a rudarji v bratovskih skladnicah.

§ 37 ZZD piše: Da delavska zbornica »ščiti ekonomske, socialne in kulturne interese delavcev in nameščenecv, a v § 1 istega zakona se določa, da spadajo v območje zakonske zaščite vsa privatna, industrijska, trgovska, obrtna, rudarska in njim slična podjetja, brez ozira na to, komu pripadajo, privatnikom ali javnosti, ali obratujejo redno ali samo časovno.«

Z ozirom na zakon in z ozirom na redne volitve Delavskih zbornic, da se one čim preje izvršijo, Vas prosimo gospod minister:

Da organom delavskih zavarovanj (rudarskih, železničarskih), kateri so pod Vašim okriljem, izdate ukaz, da pošljejo delavskim zbornicam po § 41 ZZD potreben zgoraj omenjeni material za volitve.

Za centralno tajništvo delavskih zbornic:
Dr. Živko Topalović, tajnik.

Naše organizacije.

Vsem zaupnikom Ljubljane in okolice.

Opozarjamo, da se bodo vršile v kratkem volitve za obrtno in prizivno sodišče v Ljubljani in okolici. Podpisana strokovna komisija si je nabavila volilni imenik, ki leži v tajništvu, Šelenburgova ulica 6 II vsakomur na vpogled. Reklamacijska doba poteče 24. avgusta 1925, zato je dolžnost vseh zaupnikov v Ljubljani in okolici, kakor tudi vseh volilcev, da skrbijo zato, da so vsi v volilnem imeniku vpisani. Vsa tozadevna pojasnila daje tajništvo podpisane Strokovne komisije.

Strokovna komisija za Slovenijo

Izprtje kovinarjev v Subotici. Centrala Saveza Metalskih Radnika Jugoslavije v Beogradu je izdala na vse podružnice sledečo okrožnico: Livarna »Fer-

rum« v Subotici je izključila vse livarje, jedrarje (Kernmacher) in čistilce (Gussputzer) z dela, ker ni hoteli sprejeti spremembe delovnega reda. Ti delavci so se razšli po drugih tovarnah, da si dobe delo in so večinoma s posredovanjem centrale Saveza našli delo, tako, da se v tej livarni sedaj sploh ne dela. Vodstvo livarne je razposlalo svoje agente, da dobe drugih livarjev. Potrebno je, da takoj sporočite delavcem zgoraj navedenih strok, v vašem kraju, da je v livarni »Ferrum« v Subotici izključenje ter jih pozovete, naj nihče od njih ne sprejme delo v imenovani livarni. Z ozirom na to okrožnico centralne uprave pozivljamo vse livarje, da dela v tej tovarni ne sprejemajo in raznim agentom ter časopisom ne nasedajo, ako bi jih skušali za to tovarno pridobiti na katerikoli način.

Splošna Delavska Zveza Jugoslavije.

Vsem podružnicam in članom Splošne delavske zveze Jugoslavije (ORSJ) v Sloveniji na znanje! S 1. avgustom 1925 smo omejili število »Delavca« pri vseh podružnicah, ki so z obračunavanjem članskih prispevkov v zaostanku. Omejitev smo izvršili na ta način, da smo poslali upravi »Delavca« nalog, da pošlje vsaki podružnici od nas predpisano število (izvodov) »Delavca«. Za podlago smo vzeli samo ono število članstva, ki ni s plačevanjem prispevkov nad 6 tednov v zaostanku. Podružnicam, ki niso obračunale za mesec julij in so za julij še v zaostanku, smo skrbili list na en izvod.

Vse podružnice SDZJ v Sloveniji prosimo, da mesečne obračune odpošljejo pravočasno in sicer tako, da bomo do 10. vsakega meseca imeli obračun za pretekli mesec. Do 10. avgusta moramo imeti obračune za julij, a razume se tudi za pretekle mesece. Podružnice, ki bodo z obračuni izostale nad 6 tednov, bomo za njih črtali naročnino za »Delavca« na en izvod. Blagajnikom podružnic pa naročamo, da izdajajo list samo onim članom, ki redno vplačajo članske prispevke.

Centralna uprava ORSJ (SDZJ) v Zagrebu
Vilim Haramina s. r. Olojz Leskošek s. r.
Živilska stroka.

Anton Rupnik pekovski pomočnik

V nedeljo, dne 2. avgusta t. l. je nanadoma preminul v 40. letu starosti pekovski pomočnik s Anton Rupnik, ki je bil do svoje smrti zvest član našega Osrednjega društva živilskih delavcev. Pokojni sodrug je bil rojen leta 1886 v Idriji, svoj poklic pa je izvrševal po večini v Ljubljani. Nepretrgoma je bil član organizacije od leta 1920. Pogreb pokojnega se je vršil v torek, 4. avgusta. Na njegovi zadnji poti ga je spremlilo mnogo znancev in prijateljev. V zelo lepem številu so ga spremlili tudi njegovi tovariši pekovski pomočniki, s katerimi se je skupno boril lepo dobo za pravice in interese pekovskih pomočnikov. Naj mu bo hladni grob na ljubljanskem polju, tovariši pa mu bodo ohranili trajen spomin!

Vabilo

na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice r. z. z. n. z. v Guštanju, ki se vrši v nedeljo dne 23. avgusta 1925 v gostilni pri Lešniku. Začetek ob 9. uri dop.

DNEVNI RED:

1. Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru in revizijskega poročila iz leta 1924;
2. Poročilo načelstva in nadzorstva o delov. v l. 1925;
3. Slučajnosti.

NAČELSTVO HRANILNICE IN POSOJILNICE V GUŠTANJU r. z. z. n. z.

IC
—olinska
—ikorijsa
je res
jako dobra!

Štampilje

iz kavčuka in kovine, etikete, vsakovrstne graverske izdelke priporočamo industrijskim podjetnikom in obrtnikom
Anton Černe Ljubljana

Dvojnosiadna
ržena-ŽIKA-jecmenova

je najboljša in zato najcenejša.

Sodrug!

Zahtevajte po vseh brivnicah, kavarnah, gostilnah »Delavca«! »Delavca« naj ne manjka v nobenem javnem lokalu! —

I. MARIBORSKA DELAUSKA PEKARNA R. Z. Z. O. Z.

Ustan. 1898 MARIBOR, TRŽAŠKA C. 36—38 Telefon 324

MODERNO IN HIGIENSKO UREJENA PEKARNA

Priporočamo vsem organiziranim delavcem in delavkam naše okusno pecivo v polni teži. Ozirajte se pri zahtevanju peciva iz Delavske pekarnice pri vseh prodajalcih peciva na zavarovalno znamko D. P.

Naše prireditve.

Slavnostna otvoritev delavskega združnega doma na Viču. Dne 23. avgusta bo praznoval proletariat Viča, Glinc, Rožne doline in bližnjih krajev svoj zgodovinski dan. Na ta dan bo slavnostno odprt nov delavski združni dom, ki bo nudil vsem proletarskim organizacijam in njihovim članom gostoljubno streho.

Proletariat Viča, Glinc in Rožne doline se zaveda ogromne važnosti delavskega doma kot kulturnega centra in je sklenil proslaviti ta dan čim najslavesnejše.

V soboto 22. avgusta zvečer

se bo vršila po ulicah Viča, Glinc in Rožne doline slavnostna bakljada, katere se udeležijo člani vseh proletarskih organizacij in vsi prijatelji delovnega ljudstva z godbo na pihala na čelu. Zbirališče pred novim domom ob pol 8. uri zvečer.

V nedeljo, dne 23. avgusta:

Dopoldne od 8. do 12. ure razstava delavskega združništva v novem domu.

Popoldne ob pol 3. uri zbirališče vseh ljubljanskih in okoliških sodrugov in prijateljev delavstva v parku »Zveza« v Ljubljani.

Skupni pohod z godbo na čelu skozi Rožno dolino in Glince pred novi delavski združni dom.

Po prihodu: Otvoritev in slavnostni govor.

Po slavnostnem govoru: Ljudska veselica v vseh prostorih in na vrtu novega doma.

Spored na veselici: Godba, petje, ples, šaljiva pošta, turška kavarna itd. Za ples igra domači orkester. — Sodelujejo razna pevka društva.

Čisti dobiček je namenjen za zgradbo dvorane. — Zaključek ob 1. uri. Vstopnina samo 3 Din.

V slučaju slabega vremena se slavnost preloži na drugo nedeljo, 30. avgusta.

Dan otvoritve delavskega doma ni le velik praznik proletariata na Viču in Rožni dolini, temveč je praznik vseh, ki žele delavskemu ljudstvu srenejše bodočnosti. Zato iskreno vabimo ves proletariat Ljubljane in bližnje ter dalnje okolice, da pohiti na ta veseli dan med nas in se z nami skupno raduje otvoritve novega žarišča in nove trdnjave delavskega ljudstva. Na svidenje 22. in 23. avgusta na Viču!

Odbor za otvoritev delavskega doma na Viču.

Književnost.

Karl Marx, Mezdno delo in kapital. V prevodu in s predgovorom s. Ciril Štukelj je izšlo to poljubno Marxovo delo, ki ima namen razjasniti delavstvu razmerje do kapitala. Tu podaja Marx najosnovnejše pojme politične ekonomije, ki jih mora razumeti vsak zaveden delavec, vsak član delavske politične ali strokovne organizacije. Knjižico je založila »Delavsko kmečka Matica«, ki obljublja izdati še druga Marxova dela. Naročajte »Mezdno delo in kapital«. Naroči si jo lahko vsakdo, ker stane samo 5 Din. Organizacije in razprodajalci imajo 25 odstotkov popusta. Naroča se jo pri: Uprava »Delavsko-Kmečki List«, Ljubljana, Turjaški trg 2 in Strokovna komisija za Slovenijo, Ljubljana, Šelenburgova ulica 6/II.

V imenu GRSJ.: Izdajatelj: Franc Svetek. — Odgovorni urednik: Alojzij Čeh. — Tisk Ljudske tiskarne, Maribor.

Zahvala.

Vsem sodrugom, ki so mi v času bolezni in prebitke smrti mojega moža

Anton-a Hrepevnik

stali na strani in mi izkazali sočujste, izrekam najpristrčnejšo zahvalo.

Predysem se zahvaljujem za pomoč, ki so mi jo darovali v znesku Din 282—nabrano po nabiralnih polah, nadalje se zahvaljujem »Podpornemu društvu« za izredno podporo v znesku Din 150—ter za pogrebno Din 150—.

Istotako najpristrčnejša hvala kovinarski godbi in pevskemu društvu »Vintgar« za ganljive žalostinke, sodrugom govornikom za ganljiv nagrobni govor in darovalcem vencev in šopkov, nadalje vsem sodrugom, znancem in prijateljem, ki so pokojnika v tako obilnem številu spremlili na njegovi zadnji poti.

Fani Hrepevnik.

Jesenice—Fužina, dne 29. junija 1925.

Ivan Jax in sin

Ljubljana, Gosposvetska c. 2.

Najboljši šivalni in pletilni stroji

iz tovarne v Lincu. — Ustanovljena leta 1867.

Vezenje poučuje brezplačno!

Pisalne stroje »Adler« in »Urania«.

Kolesa iz prvih tovarn »Dürkopp«, »Styria«, »Waffenrad« in »Steyer«. Posamezni deli koles in šivalnih strojev. 10 letna garancija.

Daje kolesa in stroje tudi na obroke!